

تفسیر فروع

دانش‌های آیه «یکم» سوره بقره (حروف مقطعه)

جلد سوم

تحقیق: جمعی از پژوهشگران

نویسنده: مهدی احدی

مرکز تحقیقاتی جوادالائمه (ع)

احدی امیر کلایی، مهدی، ۱۳۴۱ -
تفسیر فروغ / تالیف احدی امیر کلایی؛ تحقیق جمعی از پژوهشگران
مرکز تحقیقاتی جواد الائمه علیه السلام. - قم: سید جمال الدین اسد آبادی، ۱۳ -
ج.

ISBN ۵۷۸-۹۶۴-۵۶۶۰-۳۴-۳ (ج ۲) ریال: ۵۰۰۰۰

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

فهرست نویسی بر اساس جلد دوم: ۱۳۸۸.

کتابنامه.

مندرجات: ج ۲۰. دانش‌های فاتحه الکتاب. -

۱. تفاسیر شیعہ - قرن ۱۴. الف. مرکز تحقیقاتی جواد الائمه علیه السلام

ب. عنوان.

۲۹۷ / ۱۷۹

BP ۹۸ / الف ۳ ت ۷

۱۳۸۸

- مؤلف: □ / مهدی احدی امیرکلائی
- ناشر: □ / سید جمال الدین اسدآبادی
- شمارگان: □ / ۲۰۰۰
- قطع / صفحه: □ / وزیر ی / ۵۰۲ صفحه
- صفحه آرا: □ / جواد رحمتی
- چاپ: □ / یاران
- نوبت چاپ: □ / نخست
- تاریخ چاپ: □ / پاییز سال ۱۳۸۸
- بها: □ / ۶۰۰۰ ریال

کلیه مقوق این اثر متعلق به مرکز تمقیقاتی

مؤسسه جوادالائمه علیهما السلام می باشد

شابک: ۰ - ۳۵ - ۵۶۶۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸

مراکز پخش: قم، خیابان ارم، کوچه ۱۶ (ارک) پلاک ۲۸

تلفن: ۰۲۵۱-۷۸۳۷۱۶۴ تلفکس: ۰۲۵۱-۷۷۴۳۸۹۶

وب سایت: www.emamjavad.com

فهرست مطالب

دانش‌های ادبی آیه «یکم» سوره بقره (مزروف مقطعه)

دانش ادبی آیه یکم سوره بقره ۷

دانش‌های تفسیری آیه یکم سوره بقره

۱. علم توحید ۱۳
۲. فیزیولوژی حروف ۱۴
۳. حقیقت ماورائی قرآن در شناخت «الم» و سایر حروف مقطعه ۲۱
۴. سوگند شناسی ۲۲

دانش‌های هنری آیه یکم، سوره بقره

۱. چیستی هنر از دیدگاه اسلام ۲۷
۲. ضرورت هنر در اسلام ۲۸
۳. «حروف مقطعه» مهر تأیید بر تاریخ هنر ۳۰

دانش‌های علوم قرآنی آیه یکم سوره بقره

- مقدمه ۳۵
۱. آیا «الم» یک آیه محسوب می‌شود؟ ۳۵
 ۲. آیا «الم» از متشابهات قرآن است؟ ۳۸

۳. «حروف مقطعه» نام‌های قرآن ۴۲
۴. «حروف مقطعه» نام‌های سوره‌های قرآن ۴۴
۵. «حروف مقطعه» برائۀ الاستهلال سوره‌ها ۴۵
۶. کیفیت قرائت و نوشتن «حروف مقطعه» ۴۶
۷. بررسی «الم» از دیدگاه مفسران در تمامی قرون ۴۶
- قرن اول هجری ۴۷
- قرن دوم هجری ۴۸
- قرن سوم هجری ۴۹
- قرن چهارم هجری ۵۱
- قرن پنجم هجری ۵۲
- قرن ششم هجری ۵۴
- قرن هفتم هجری ۵۶
- قرن هشتم هجری ۵۷
- قرن نهم هجری ۶۰
- قرن دهم هجری ۶۱
- قرن یازدهم هجری ۶۲
- قرن دوازدهم هجری ۶۳
- قرن سیزدهم هجری ۶۴
- قرن چهاردهم هجری ۶۶
- قرن پانزدهم هجری ۶۹

دانش‌های عرفانی آیه یکم سوره بقره

۱. شش صفت از صفات خداوند در الف «الم» ۷۳
۲. «حروف مقطعه»، حروف نورانی ۷۴

۳. «حروف مقطعه» سیر خداست ۷۶
۴. «حروف مقطعه» اسم یا صفتی از صفات خداست ۷۷
۵. برداشت‌های عرفانی ابن عربی ۷۹
۶. «الم» دلیل بر اثبات وحدت وجود ۸۱
۷. «حروف مقطعه» از دیدگاه عین القضاة ۸۲
۸. تفاوت «حروف مقطعه» با «کلام الله» و «حدیث قدسی» ۸۵
۹. «حروف مقطعه» اجزای اسم اعظم خداوند ۸۶

دانش‌های کلامی آیه یکم سوره بقره

۱. آیا خداوند با حروف تکلم می‌کند؟ ۹۱
۲. آیا قرآن حادث است یا قدیم؟ ۹۲
- مقدمه ۹۲
- دو راهی تردید ۹۳
- اقوال متکلمین ۹۳
- داستان «محنت» ۹۵
- موضع اهل بیت (علیهم‌السلام) ۹۷
- سخنان ائمه (علیهم‌السلام) در حدوث قرآن ۹۸
- تحلیل سخنان اهل بیت (علیهم‌السلام) ۱۰۰
۳. «حروف مقطعه» نشانه نبوت خاتم الانبیاء (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) ۱۰۵
۴. رابطه اثبات «ولایت»، با «الم» ۱۰۷

دانش‌های فلسفی آیه یکم سوره بقره

۱. «حروف مقطعه» از دیدگاه فلاسفه ۱۱۳
- ۱ - ا: وحدت و مالکیت، قیومیت ۱۱۳

- ۱- ۲: «حروف مقطعه»، اسماء الهی اند. ۱۱۴
- ۱- ۳: رابطه‌ی نظم و ترتیب خلقت با حروف. ۱۱۴
۲. آیا «الم» معدوم مطلق است؟ ۱۱۵
۳. «حروف مقطعه» بیانگر تقدّم قول و اندیشه بر ماده و طبیعت. ۱۱۶

دانش‌های اعتقادی آیه یکم سوره بقره

- تحقیقی جامع پیرامون روایات «حروف مقطعه». ۱۲۱
۱. «حروف مقطعه» از اجزای اسم اعظم الهی. ۱۲۵
۲. «حروف مقطعه» از ابزارهای مبارزه پیامبر با معاندین و منکرین. ۱۲۶
۳. «الم» ناظر به شش صفت از صفات خداوند. ۱۲۸

دانش‌های ریاضی آیه یکم سوره بقره

۱. ارتباط حروف قرآن با محاسبات ریاضی. ۱۳۳
۲. ارتباط ریاضی «الم» با عدد «هفت». ۱۳۶
- عدد مخصوص. ۱۳۷
- توزیع حیرت‌انگیز حروف خاص. ۱۳۹
- توزیع حیرت‌انگیز کلمات. ۱۴۰
- یک رابطه اعجاز برانگیز. ۱۴۱
- رابطه شگفت‌انگیز بین حروف و کلمات. ۱۴۱
- یک طراحی بسیار زیبا. ۱۴۲
- تکرار اعجاب‌انگیز حروف. ۱۴۲
۳. محاسبه‌ی «حروف مقطعه» از دیدگاه «حروف هجاء». ۱۴۶
۴. اعجاز عددی «نوزده» در «حروف مقطعه». ۱۴۸
- ترتیب سوره‌های قرآن. ۱۴۹

۵. تعداد حروف «الم» در سوره ی بقره ۱۵۰
۶. نقش حساب جُفل در زندگی بشر ۱۵۱
۷. «الم»، رمز ریاضی سه دوره ی اسلام ۱۵۱

دانش های فقهی آیه یّم سوره بقره

۱. وجوب قرائت «حروف مقطعه» ۱۵۷
۲. نقش فقهی حروف در باب دیات ۱۵۷

دانش ادبی آیه دوّم سوره بقره

دانش های تفسیری آیه دوّم سوره بقره

۱. گفته های پیرامون «ذلک» ۱۷۱
- ۱ - ۱: ساختمان «ذلک» ۱۷۱
- ۱ - ۲: مشارّ الیه «ذلک» ۱۷۱
- ۱ - ۳: دلیل اشاره بودن «ذلک» به دور ۱۷۲
- ۱ - ۴: دلالت وضعی یا عرفی بودن «ذلک» بر بعید ۱۷۵
۲. گفته ها پیرامون «الکتاب» ۱۷۷
- ۲ - ۱: معنی «کتاب» ۱۷۷
- ۲ - ۲: وجود ماورائی قرآن ۱۸۱
- ۲ - ۳: تفسیر «ال» در «الکتاب» ۱۸۳
- ۲ - ۴: چرا «کتاب» فرمود، نه «قرآن» و «فرقان» ۱۸۴
- ۲ - ۵: کتاب در قرآن ۱۸۶
- ۲ - ۶: امتیاز بین «کتاب» و «کلام» ۱۸۷
- ۲ - ۷: رابطه «کتاب» با مجموعه دفاتر الهی ۱۸۹

۳. گفته‌ها، پیرامون «لاریب فیه» ۱۹۰
- ۳-۱: گفته‌ها، در باره «لا» ۱۹۰
- ۳-۲: قرآن، منشاء پیدایش «شک» نیست ۱۹۲
- ۳-۳: پیام‌های تفسیری «لاریب فیه» ۱۹۳
- ۳-۴: معنای «ریب» ۱۹۴
- ۳-۵: تفسیر نهایی «لاریب فیه» ۱۹۵
- ۳-۶: چرا «لافیه ریب» نفرمود؟ ۱۹۶
- ۳-۷: نفی دعوی و دعوت ۱۹۸
۴. گفته‌ها، پیرامون هدایت ۱۹۸
- ۴-۱: «هدایت» چیست؟ ۱۹۹
- ۴-۲: چرا هدایت قرآن ویژه‌ی پرهیزکاران است؟ ۲۰۰
۱. بهره‌گیری از قرآن ۲۰۱
۲. دارندگان روح تقوا ۲۰۱
۳. سلامت فطرت ۲۰۲
۴. انسان همواره نیازمند به هدایت قرآن است ۲۰۲
۵. افزایش «هدایت» ۲۰۳
۵. بررسی معنای «تقوا» ۲۰۳

دانش‌های عرفانی آیه دومه سوره بقره

۱. مباحث عرفانی «کتاب» ۲۰۷
- ۱-۱: صورت انسانی کتاب خداست ۲۰۷
- ۱-۲: تفاوت «کتاب» و «کلام» ۲۰۸
۲. مباحث عرفانی «تقوا» ۲۰۸
- ۲-۱: «تقوا» و «ورع» در پیشگاه عارف ۲۰۸

۲۰۹	۲-۲. مراتب «تقوا» در پیشگاه عارف
۲۱۰	۳. گفته‌های عرفانی پیرامون «هدایت متقین»
۲۱۰	۳-۱: فَنای در حول و قوه‌ی خدا
۲۱۰	۳-۲: مکاشفه
۲۱۱	۳-۳: طریقت و سیرت متعالی
۲۱۱	۳-۴: مشاهده حق
۲۱۳	۳-۵: هدایت اخص
۲۱۴	۳-۶: پرهیزکاران، کُلّ انسانند
۲۱۴	۴. تقوا قوه درونی عارف
۲۱۴	۳-۱: «تَحْفُظُ»
۲۱۵	۳-۲: «تَجَنُّبُ»
۲۱۵	۳-۳: «تَنْزُهُ»

دانش‌های اخلاقی آیه دُومِ سوره بقره

۲۱۹	۱. ارزش «تقوا» از دیدگاه آیات
۲۱۹	۱-۱: هدایت
۲۲۰	۱-۲: معیت خاصه
۲۲۰	۱-۳: ولایت
۲۲۰	۱-۴: محبت
۲۲۰	۱-۵: راهم‌کشائی
۲۲۰	۱-۶: کرامت انسانی
۲۲۱	۱-۷: رستگاری
۲۲۱	۱-۸: بشارت
۲۲۱	۲. آثار سازنده «تقوا»

۲۲۱	۱-۲: اصلاحات
۲۲۲	۲-۲: بصیرت
۲۲۲	۳-۲: پوشش گناه
۲۲۳	۴-۲: گشایش و آسایش
۲۲۳	۵-۲: تصمیم‌گیری صحیح
۲۲۴	۶-۲: حفظ از دشمن
۲۲۴	۳: اراده‌ی اخلاقی قرآن از واژه «تقوا»
۲۲۴	۱-۳: ایمان
۲۲۵	۲-۳: توبه
۲۲۵	۳-۳: طاعت و بندگی
۲۲۵	۴-۳: ترک معصیت
۲۲۵	۵-۳: اخلاص
۲۲۶	۶-۳: مقام تسلیم

دانش‌های روان‌شناسی آیه دهم سوره بقره

۲۲۹	۱. قرآن و اهمیت «فطرت سالم»
۲۳۰	۲. «تقوا» سدی محکم در برابر تهاجم فرهنگی
۲۳۱	۳. پروایی و اصل تزاید
۲۳۱	۴. «ترغیب» و «تشویق»
۲۳۲	۵. «تقوا» عامل سازمانی کردن سازمان درونی انسان

دانش‌های جامعه‌شناسی آیه دهم سوره بقره

۲۳۵	۱. راهسازی و سبب سازی
۲۳۶	۲. تأثیرات اجتماعی «تقوا»
۲۳۶	۳. رابطه‌ی اجتماعی هدایت

دانش‌های مدیریت آیه دهم سوره بقره

- ۲۳۱ اصول مدیریتی قرآن
- ۲۳۱ اصل ۱. برنامه ریزی
- ۲۳۱ الف: در حوزه سیاسی
- ۲۳۲ ب: در حوزه محیط زیست
- ۲۳۲ ج: در حوزه حقوق
- ۲۳۲ د: در حوزه اقتصادی
- ۲۴۲ اصل ۲. شناسایی هدف و غایت برنامه‌ریزی

دانش‌های کلامی آیه دهم سوره بقره

- ۲۳۷ ۱. فرق کلام الهی با کتاب او
- ۲۴۸ ۲. عصمت و ضرورت وجود معصوم در هر زمان
- ۲۴۸ ۳. اعجاز قرآن

دانش‌های هنری آیه دهم سوره بقره

- ۲۵۳ ۱. «الم» در اشعار
- ۲۵۳ ۲. هدایت
- ۲۵۳ ۳. تقوا

دانش (ریاضی آیه دهم سوره بقره

- ۲۵۹ وجوه محتمله اعراب یا عدم اعراب حروف مقطعه

دانش ادبی آیات سوره تا پنج سوره بقره

- ۲۷۹ ۱. «الذین»

۲. «یؤمنون» ۲۷۹
۳. بالغیب ۲۸۰
۴. «ویقیمون» ۲۸۰
۵. «الصلاة» ۲۸۰
۶. «و مما رزقناهم» ۲۸۱
۷. «والذین یؤمنون» ۲۸۱
۸. «بما انزل الیک» ۲۸۲
۹. «و بالآخرة» ۲۸۲
۱۰. «هم یوقنون» ۲۸۲
۱۱. «اولئک» ۲۸۲
۱۲. «علی هدی» ۲۸۳
۱۳. «هم المفلحون» ۲۸۳

دانش‌های تفسیری آیات سوره تا پنجم سوره بقره

۱. نقش «الذین» در آیات «متقین» ۲۸۷
- الف: صفت تخصیصی ۲۸۷
- ب: صفت توضیحی ۲۸۷
- ج: صفت مدحی ۲۸۸
۲. «یؤمنون» ۲۸۸
- ۱- ۲: «ایمان» از دیدگاه واژه شناسان عرب ۲۸۸
- ۲- ۲: ایمان از دیدگاه واژه شناسان فارس ۲۸۹
- ۲- ۳: «ایمان» در لسان شرع ۲۹۰
۳. «بالغیب» ۲۹۱
- ۳- ۱: «غیب» از دیدگاه واژه شناسان ۲۹۱

۲۹۲.....	۳-۲: «غیب» از منظر مفسران.....
۲۹۶.....	۳-۳: پیام‌هایی از باء «بالغیب».....
۲۹۷.....	۴: «یقیمون».....
۲۹۸.....	۴-۱: جامعیت بخشیدن.....
۲۹۸.....	۴-۲: ادای واقعی نماز.....
۲۹۸.....	۴-۳: معرفی یکی از ارکان نماز.....
۲۹۹.....	۴-۴: قیام مساوی با ایستادگی.....
۲۹۹.....	۴-۵: پیوند ناگسستنی دین کامل با «اقامه نماز».....
۳۰۱.....	۵: «الصلاة».....
۳۰۱.....	۵-۱: معنای لغوی صلاة.....
۳۰۱.....	۱: انعطاف.....
۳۰۱.....	۲: توجه خاص.....
۳۰۱.....	۳: دعا و ثناء و تمجید و تبریک.....
۳۰۲.....	۳: رحمت.....
۳۰۲.....	۵: دوری از آتش.....
۳۰۲.....	۵-۲: معنای شرعی صلاة.....
۳۰۲.....	۶: «رزقنا».....
۳۰۴.....	۷: «ینفقون».....
۳۰۴.....	۷-۱: ماده انفاق.....
۳۰۵.....	۷-۲: هیئت «انفاق».....
۳۰۶.....	۷-۳: مضادین انفاق.....
۳۰۷.....	۸: «بما أنزل الیک».....
۳۰۷.....	۹: «وما أنزل من قبلك».....
۳۰۸.....	۱۰: «وبالآخرة».....
۳۱۰.....	۱۱: «یوقنون».....

دانش‌های اعتقادی آیات سوره تا پنجم سوره بقره

۱. عقیده پیروان اهل بیت (علیهم‌السلام) درباره‌ی «ایمان» ۳۱۵
۲. فرق «ایمان» و «اسلام» ۳۱۶
۳. مصادیق «غیب» ۳۱۷
۴. مصادیق ایمان به غیب ۳۱۸
- ۴ - ۱. مردم آخر الزمان ۳۱۸
- ۴ - ۲. شیعیان ثابت قدم و استوار ۳۱۹
- ۴ - ۳. منتظران واقعی امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ۳۱۹
۵. اهمیت «اقامه نماز» ۳۲۱
- ۵ - ۱. تعدیل ارکان نماز ۳۲۱
- ۵ - ۲. مداومت و مواظبت ۳۲۲
- ۵ - ۳. تقوای عبادی ۳۲۳
- ۵ - ۴. محو گناهان ۳۲۳
- ۵ - ۵. اخلاص دل ۳۲۴
۶. شیعیان علی (علیه‌السلام)، مصداق بارز اقامه کنندگان نماز ۳۲۵
۷. گستره‌ی «رزق» ۳۲۶
۸. تضمین روزی ۳۲۶
۹. طلب روزی حلال ۳۲۷
۱۰. گستره‌ی «انفاق» ۳۲۸
- ۱۰ - ۱. فضیلت انفاق از دیدگاه روایات ۳۲۸
۱۱. انفاق از پاکترین کسبها ۳۲۹
۱۲. عقیده مسلمانان درباره‌ی پیروان ادیان آسمانی ۳۳۰
۱۳. ضرورت اعتقاد به نبوت عامه و خاصه ۳۳۱
۱۴. برتری نبوت خاصه بر عامه ۳۳۱

۱۵. ولایت اهل بیت علیهم السلام در کتاب‌های پیامبران پیشین ۳۳۲
۱۶. راهبرد امامت از «ما أنزل الیک» ۳۳۲
۱۷. آخرت چیست؟ ۳۳۳
۱۸. راه‌های یقین به آخرت ۳۳۳

دانش‌های کلامی آیه سوره بقره

۱. «ایمان» در اندیشه‌ی کلامی ۳۳۹
- ۱-۱: دیدگاه متفکران شیعه ۳۴۰
- ۱-۲: کم و زیادی «ایمان» از دیدگاه شیعه ۳۴۲
- ۱-۳: دیدگاه اشاعره درباره «حقیقت ایمان» ۳۴۳
- ۱-۴: ازدیاد نقصان «ایمان» در دیدگاه اشاعره ۳۴۵
- ۱-۵: دیدگاه معتزله درباره «حقیقت ایمان» ۳۴۶
- ۱-۶: ازدیاد و نقصان «ایمان» در دیدگاه معتزله ۳۴۸
- ۱-۷: دیدگاه فیلسوفان و متکلمان مسیحی و غربی ۳۵۰
- ۱-۸: جمع بین نظریه کلامی امامیه با روایات ایمان ۳۵۱
۲. غیب مطلق و نسبی ۳۵۳
۳. تكثر قرائات از دین ۳۵۵

دانش‌های عرفانی آیه سوره تا پنجم سوره بقره

۱. تفسیر عرفانی «یؤمنون» ۳۵۹
- ۱-۱: حقیقت ایمان ۳۵۹
- ۱-۲: ایمان عارف ۳۶۱
۱. توحید خالص ۳۶۱
۲. شکرگزاری ۳۶۲

- ۳۶۳ ۳. عبادت خاشعانه.
- ۳۶۳ ۱- ۳. ایمان به غیب یکی از مراتب ایمان.
- ۳۶۵ ۲. علم غیب چیست؟
- ۳۶۶ ۲- ۱. مکاشفه.
- ۳۶۷ ۲- ۲. کرامت.
- ۳۶۸ ۲- ۳. عبودیت سرچشمه «کرامت»، «مکاشفه» و «شهود».
- ۳۶۹ ۲- ۴. ایمان به غیب در دیدگاه عارف.
- ۳۷۰ ۲- ۵. فرق «پیش بینی» و «علم غیب».
- ۳۷۱ ۲- ۶. یکی بودن حقیقت «اعجاز» و «کرامت».
- ۳۷۲ ۲- ۷. اقسام غیب.
- ۳۷۲ ۲- ۸. نسبی بودن ایمان به غیب و شهود.
- ۳۷۴ ۲- ۹. رابطه‌ی ایمان به غیب با اندیشیدن در مورد هستی خداوند.
- ۳۷۶ ۳. تفسیر عرفانی «یقیمون الصلاة».
- ۳۷۶ ۳- ۱. انسان کامل، تجلی اسمای حسناى خدا.
- ۳۷۷ ۳- ۲. تأویلات عرفانی پیرامون «إقامه‌ی نماز».
- ۳۸۱ ۴. تفسیر عرفانی «مما رزقناهم ینفقون».
- ۳۸۱ ۴- ۱. علت انتساب جمع به خدا.
- ۳۸۲ ۴- ۲. چرا پرهیزکاران، عاشقِ انفاق در راه خدا هستند؟
- ۳۸۳ ۴- ۳. انفاق روحانی.
- ۳۸۴ ۴- ۴. نصایح پارسایان درباره انفاق.
- ۳۸۶ ۵. تفسیر عرفانی «بما أنزل الیک و ما أنزل من قبلک».
- ۳۸۶ ۵- ۱. وحدت معارف و عوارف.
- ۳۸۷ ۵- ۲. تحلیه.
- ۳۸۸ ۶. تفسیر عرفانی «یقین به آخرت».

- ۳۸۹ ۱-۶ مراتب یقین به آخرت
- ۳۹۱ ۲-۶ میزان سود و زیان

دانش اخلاقی آیه سوره تا پنجم سوره بقره

- ۳۹۵ ۱. تفسیر اخلاقی ایمان به غیب
- ۳۹۵ ۱-۱: رابطه‌ی عقیده و عمل با اخلاق
- ۳۹۷ ۱-۲: آثار اخلاقی «ایمان به غیب»
- ۳۹۷ ۱. پذیرفتن نظارت غیبی
- ۳۹۸ ۲. طهارت ضروری
- ۳۹۸ ۳. پارسائی
- ۴۰۰ ۴. نگهبانی از نفس
- ۴۰۰ ۲. تفسیر اخلاقی «اقامه‌ی نماز»
- ۴۰۰ ۲-۱: مرز پاکی‌ها
- ۴۰۱ ۲-۲: مرز ترفیعات
- ۴۰۲ ۲-۳: خودسازی
- ۴۰۳ ۲-۴: قیام سودمند
- ۴۰۴ ۲-۵: نماز پاک کننده رذائل اخلاقی
- ۴۰۵ ۳. تفسیر اخلاقی «مما رزقناهم ینفقون»
- ۴۰۵ ۳-۱: دوری از اسراف
- ۴۰۵ ۳-۲: انفاق از مال حلال باید باشد
- ۴۰۵ ۳-۳: خلوص نیت در انفاق ضروری است
- ۴۰۶ ۳-۴: «انفاق» سبب تطهیر نفس از بخل
- ۴۰۶ ۳-۵: «انفاق» یکی از عوامل آمرزش گناه
- ۴۰۷ ۳-۶ گذشت اخلاقی

۴. تفسیر اخلاقی «یقین به آخرت» ۴۰۷
- ۴- ۱: آثار یقین به آخرت ۴۰۸

دانش جامعه‌شناسی آیه سوره بقره

۱. هویت جامعه اسلامی ۴۱۳
۲. شواهد قرآنی بر زیر بنا بودن ایمان ۴۱۷
۳. آثار اجتماعی نماز ۴۱۸
- ۳- ۱. اصلاح فرد و جامعه ۴۱۸
- ۳- ۲. حاکمیت محیط سالم ۴۱۹
- ۳- ۳. آثار اجتماعی «انفاق» ۴۲۰
۱. ساختن جامعه و تکامل آن ۴۲۰
۲. امنیت اجتماعی ۴۲۱
۳. به دست آوردن دل‌ها ۴۲۲
۴. حفظ جامعه اسلامی و بقای آن ۴۲۲

دانش روانشناسی آیه سوره بقره

- مهارت‌های روانشناسی اسلامی پیرامون زندگی ۴۲۵
۱. اصل نیروی محرک ۴۲۵
۲. بهجت و انبساط ۴۲۶
۳. آثار روانشناسی «ایمان به غیب» ۴۲۷
- ۳- ۱. سرمایه‌ی زندگی ۴۲۷
- ۳- ۲. پشتوانه روان سالم ۴۲۷
- ۳- ۳. تسلط بر نفس ۴۲۸
- ۳- ۴. روان ناخودآگاه، غیب انسان ۴۲۹

- ۲۳۰ اما پاسخ سه نتیجه
- ۲۳۱ ۲. آثار روانی «إقامه‌ی نماز»
- ۲۳۱ ۴-۱. نابودی عقده‌های روانی
- ۲۳۲ ۴-۲. درمان پارانوئید
- ۲۳۵ ۴-۳. تمرکز حواس
- ۲۳۷ ۴-۴. «نماز»، مایه‌ی آرامش دل

دانش فقهی آیات سوم تا پنجم سوره بقره

- ۲۴۱ ۱. «ایمان» از دیدگاه فقهاء
- ۲۴۳ ۲. آیا ایمان به غیب واجب است؟
- ۲۴۳ ۳. مقصود از «انفاق» در آیه‌ی شریفه چیست؟
- ۲۴۴ ۴. آثار «ایمان» در فقه و نتایج آن
- ۲۴۴ ۴-۱. نماز
- ۲۴۵ ۴-۲. زکات
- ۲۴۵ ۴-۳. ازدواج

دانش تاریخی آیات سوم و چهارم سوره بقره

- ۲۴۹ ۱. تاریخ انس فطری انسان با پرستش
- ۲۵۰ ۲. اولین نمازگزاران

دانش‌ها فلسفی آیات سوم و چهارم سوره بقره

- ۲۵۵ ۱. فطری بودن «ایمان به غیب»
- ۲۵۵ ۲. مجعولیت تمامی روزی‌ها

دانش‌های اقتصادی آیات سوره و چهارم، سوره بقره

۱. «ایمان»، مبنای تحقق عدالت اقتصادی ۴۵۹
۲. اصلاح الگوی مصرف ۴۶۰
۳. «انفاق» یکی از منابع مالی دولت اسلام ۴۶۱

دانش هنری آیات دوم تا چهارم، سوره بقره

- اشعار فارسی ۴۶۵
۱. «لاریب فیه» ۴۶۵
 ۲. «هدی للمتقین» ۴۶۵
 ۳. «یؤمنون بالغیب» ۴۶۶
 ۴. «یقیمون الصلاة» ۴۶۶
 ۵. رزق ۴۶۷
 ۶. انفاق ۴۶۷

دانش ریاضی آیات سوره تا پنج سوره بقره